

УДК 330.3

Котенко А.Ю. аспірант спеціальності 073 Менеджмент

Науковий керівник: Іванова М.І., д.е.н., професор кафедри менеджменту

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ДЕКАРБОНІЗАЦІЇ НА ЗАСАДАХ ЗБАЛАНСУВАННЯ ВИКИДІВ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ

Управління підприємствами в умовах сталого розвитку вимагає дотримання принципів, які дозволять збалансувати економічні, соціальні та екологічні цілі. При застосуванні системного підходу в менеджменті було виявлено невідповідність отриманих показників відносно запланованих результатів, які пов'язані із збільшенням викидів парникових газів. При цьому треба враховувати, що негативні кліматичні зміни планети постійно посилюються, а 2023 рік став найбільш спекотним за всю історію спостережень. Протягом багатьох місяців середня температура на планеті перевищувала на 1,5°C рівень доіндустріальної епохи, що спостерігається вперше. Згідно Паризької угоди 2015 року, країни повинні об'єднати зусилля для обмеження підвищення середньої глобальної температури до 2°C, а бажано до 1,5°C, щоб уникнути катастрофічних наслідків для планети. Проте досягнення цієї мети вимагає радикальних змін в енергетичному секторі, який є основним джерелом викидів парникових газів та вуглецю. Тиск на декарбонізацію зростає, і багато країн та компаній беруть на себе офіційні зобов'язання щодо досягнення цілей скорочення викидів вуглецю, передбачених Паризькою угодою [1].

Викиди вуглецю поділяються на декілька груп, та в свою чергу мають взаємозв'язок між собою (рисунок 1).

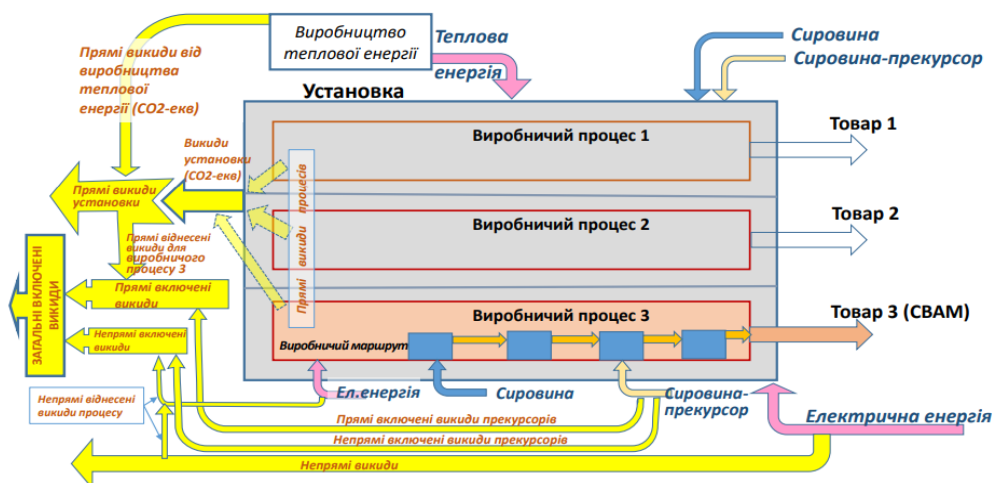

Рисунок 1 – Типи викидів вуглецю

Джерело: [2]

Поділ викидів за основними класифікаційними ознаками наведений в таблиці 1.

Загальноприйнятим зобов'язанням організацій є зобов'язання «чистого нуля», тобто скорочення та збалансування викидів вуглецю за рахунок компенсації вуглецевих квот [5].

Німеччина, Франція та Великобританія вже підписали законодавство про досягнення нульового рівня викидів до 2050 року, а США та Канада нещодавно взяли

на себе зобов'язання синхронізувати свої зусилля для досягнення тієї ж мети до 2050 року. Тобто в умовах зростаючого тиску з боку урядів та споживачів щодо декарбонізації, компаніям необхідно визначити свій вуглецевий слід, щоб виміряти та мінімізувати його.

Таблиця 1

Види викидів

Вид	Класифікаційна ознака
прямі	викиди від спалювання та технологічні викиди від установки, а також викиди, що утворюються під час виробництва тепла, яке споживається установкою [3]
прямі віднесені	викиди пов'язані з відповідними виробничими процесами товарів, вироблених на вашому підприємстві, безпосередньо викиди від вашої установки
прямі включені	викиди розраховуються на основі прямих викидів від виробничого процесу, плюс викиди прекурсорів, що використовуються у виробничому процесі
питомі прямі включені	прямі викиди від виробленого товару, поділені на рівень активності виробничого процесу. Результат виражається у тонах викидів CO ₂ на тону продукції
непрямі	викиди, пов'язані з електроенергією, яку споживає установка. Але, якщо установка виробляє власну електроенергію, паливо, використане для виробництва електроенергії, вважається прямим викидом від установки. Однак, оскільки виробництво електроенергії вважається окремим виробничим процесом, ці прямі викиди не включаються до прямо пов'язаних викидів товарів, вироблених на установці [4]
непрямі віднесені	викиди, пов'язані з відповідними виробничими процесами, які виробляють товари на вашому підприємстві
непрямі включені	викиди від вироблених товарів розраховуються на основі непрямих включених викидів виробничого процесу шляхом додавання непрямих включених викидів від будь-яких відповідних прекурсорів, що використовуються у виробничому процесі
питомі непрямі включені	розподіл непрямих включених викидів від виробництва товарів, поділених на кількість непрямих викидів від виробничого процесу. Результат виражається у тонах викидів CO ₂ на тону продукції
питомі загальні включені	сума (питомих) прямих та непрямих включених викидів

Джерело: складено автором

Імператив декарбонізації передбачає глобальні та комплексні заходи всього людства заради його порятунку від катастрофічних наслідків зміни клімату. Такі процеси не можуть відбуватися без широкого міжнародного співробітництва, зусиль державних інститутів, університетів, наукових установ, корпорацій, засобів масової інформації, громадських організацій та свідомих громадян. Розвиток ситуації показує, що політичні та державні структури багатьох країн світу наразі не готові ухвалювати рішення, адекватні наростаючим негативним кліматичним змінам, тому що вже зараз можна стверджувати, що такі рішення мають бути доволі радикальними.

Список використаних джерел:

1. Paris Agreement. Available at: https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXVII-7-d&chapter=27&clang=_en
2. Крамар В. Розрахунок прямих і непрямих вбудованих викидів. 2024. https://uabio.org/wp-content/uploads/2024/10/13_Rozrahunok-pryamyh-i-nepryamyh-vbudovanyh-vykydiv_V4.pdf
3. Які викиди вуглецю є частиною сліду компанії? URL: <https://ukraine-oss.com/yaki-vykydy-vugleczyu-ye-chastynoyu-slidu-kompaniyi/>
4. Викиди парникових газів: <https://www.inoxpa.com.ua/kompaniya/ustoichivoe-razvitie/vikidi-parnikovikh-gaz%D1%96v>.